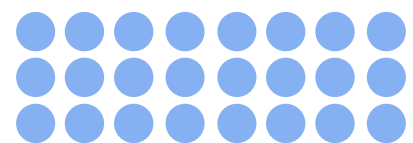

ความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับแนวโน้ม การเกิดอันตรายจากระหว่างยาในผู้ป่วย จิตเภท โรงพยาบาลศรีธัญญา

กัตตา ศรีบุญเรือง, กรกฎ บัวเทศ

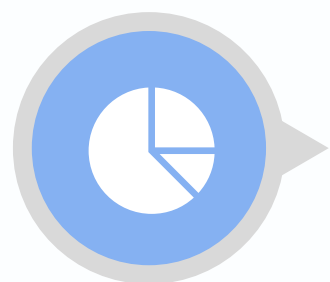
ภาควิชาเภสัชกรรมปฏิบัติ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มงานเภสัชกรรม โรงพยาบาลศรีธัญญา

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความชุกของแนวโน้มการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยาในผู้ป่วยโรคจิตเภท (potential drug-drugs interactions, pDDIs) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการพบ pDDIs ในผู้ป่วยจิตเภทได้แก่ เพศ อายุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ จำนวนชนิดยาที่ได้รับ

วัสดุและวิธีการ: การศึกษาแบบภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลย้อนหลังผู้ป่วยที่ผ่านเกณฑ์คัดเข้าจำนวน 96 คน จากเวชระเบียนผู้ป่วย โรงพยาบาลศรีธัญญา ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2564 – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 และประเมินระดับแนวโน้มการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยาพิจารณาจาก ฐานข้อมูล Drug.com ที่สอดคล้องกับฐานข้อมูล Lexicomp® วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปลักษณะผู้ป่วยและความชุก pDDIs โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับ pDDIs ได้แก่ เพศ อายุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ จำนวนชนิดยาที่ผู้ป่วยได้รับ โดยใช้สถิติไคว์สแควร์

ผลการวิจัย: ผู้ป่วยร้อยละ 61.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.3 ± 12.5 ปี พบความชุกของ pDDIs ร้อยละ 98.95 โดยพบว่า จำนวนยาที่ผู้ป่วยจิตเภทได้รับมีความสัมพันธ์กับ pDDIs ในระดับ major ($p=0.001$) และระดับ minor ($p=0.03$) โดยผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับยาตั้งแต่ 5 รายการขึ้นไป มีความเสี่ยงต่อการพบ pDDIs ระดับ major สูงกว่าผู้ป่วยที่ได้รับยาน้อยกว่า 5 รายการ 4.77 เท่า (crude odd ratio, 4.77; 95%CI, 1.91–11.95)

สรุป: พบขนาดของปัญหา pDDIs อยู่ในระดับสูง และพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ pDDIs ได้แก่ การได้รับยามากกว่า 5 รายการ ซึ่งสามารถนำข้อมูลเบื้องต้นไปออกแบบสำหรับการติดตามผลทางคลินิก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อไป

คำสำคัญ: อันตรกิริยาระหว่างยา โรคจิตเภท ปัจจัย ความชุก

บทคัดย่อ

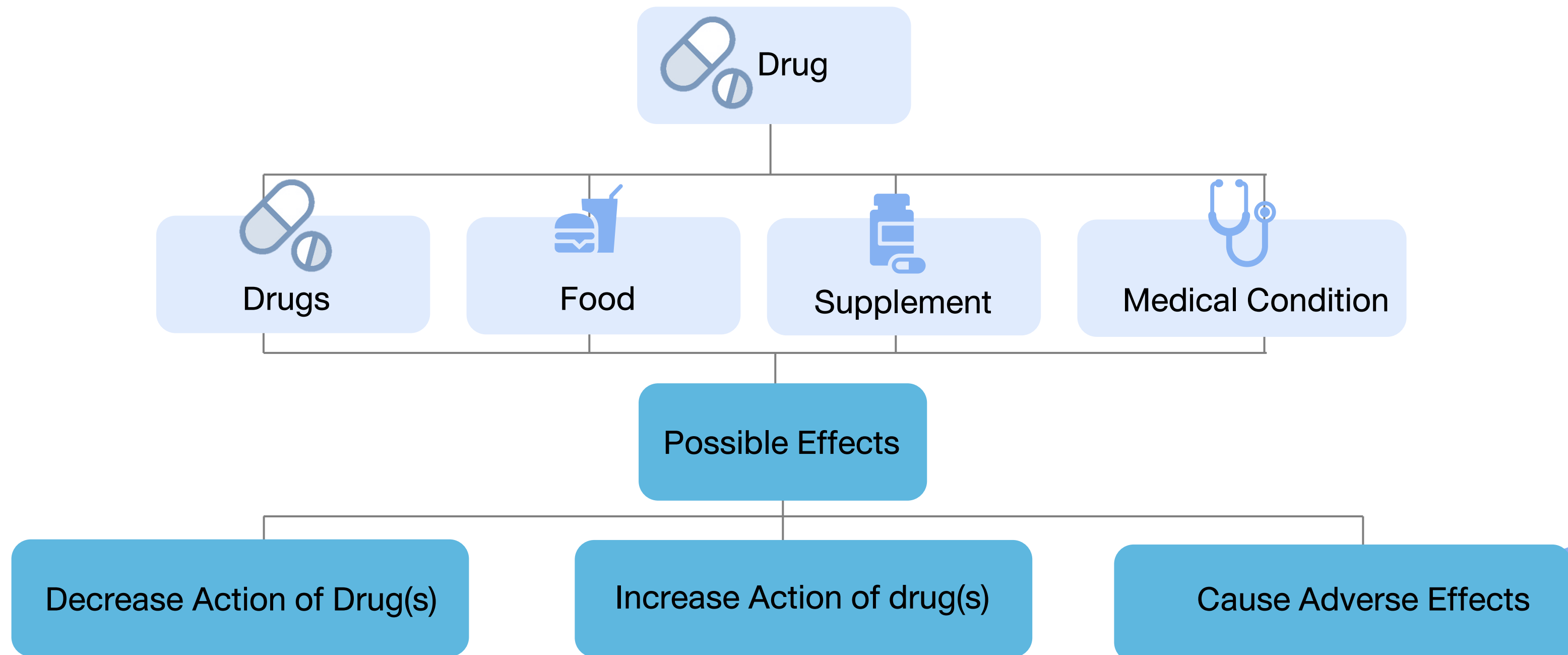
ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การไม่ตอบสนองต่อการรักษาด้วยยาต้านอาการทางจิตเพียงนานเดียวนั้น เป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้จะต้องใช้ยาต้านอาการทางจิตหลายขนาน ส่งผลให้อัตราการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับยาในผู้ป่วยจิตเวชเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในผู้ป่วยโรคจิตเภท ซึ่งเป็นโรคที่มีอาการเรื้อรังและจำเป็นต้องรักษาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน อาจเพิ่มความเสี่ยงในการไม่ตอบสนองต่อยาต้านอาการทางจิตเพียงขนานเดียวได้สูง อีกทั้งข้อมูลการศึกษาอันตรกิริยาระหว่างยาในผู้ป่วยจิตเภทในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่จำกัด ทางคณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหา จึงเป็นที่มาของการศึกษาแนวโน้มการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยาในผู้ป่วยจิตเภท ณ โรงพยาบาลศรีธัญญา

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

Drug Interaction

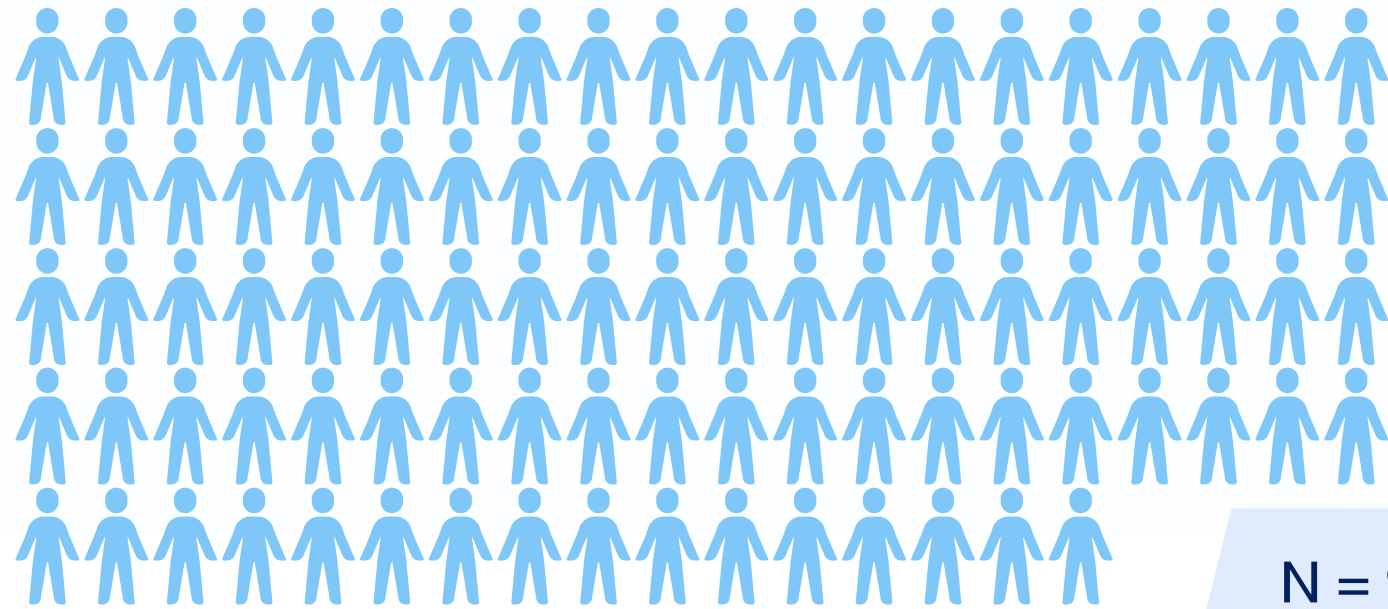

วัตถุประสงค์

ศึกษาความชุกของแนวโน้มการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยา
ในผู้ป่วยโรคจิตเภท (potential drug-drugs interactions,
pDDIs) และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการพบ
pDDIs ในผู้ป่วยจิตเภทได้แก่ เพศ อายุ การสูบบุหรี่ การดื่ม
แอลกอฮอล์ จำนวนชนิดยาที่ได้รับ

Cross-Sectional Study

N = 96

1 ม.ค. 64 - 30 มิ.ย. 64

เกณฑ์การคัดเลือก

18

อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

ได้รับวินิจฉัยตาม ICD 10: F20-F29

ได้รับยาต้านอาการทางจิตสองชนิดร่วมกันขึ้นไป หรือ ได้รับยาต้านอาการทางจิตอย่างน้อย 1 รายการ ร่วมกับยารักษาโรคอื่น

แบบเก็บข้อมูล

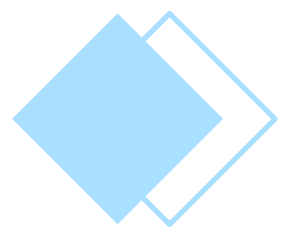
ข้อมูลเบื้องต้น เพศ อายุ การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์

รายการยาที่ได้รับ

แบบประเมินความรุนแรงของการเกิดอันตรกิริยา

การกำหนดระดับความรุนแรงการเกิดอันตรกิริยาตามฐานข้อมูล Drug.com

Minor

มีนัยสำคัญทางคลินิก **น้อย**
ควรประเมินความเสี่ยง หรือ
ติดตามการรักษาเมื่อใช้ร่วมกัน

Moderate

มีนัยสำคัญทางคลินิก **ปานกลาง**
แนะนำหลีกเลี่ยงการให้ร่วมกัน หรือ
เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ร่วมกัน ควร
มีการติดตามการใช้ยา

Major

มีนัยสำคัญทางคลินิก **มาก**
หลีกเลี่ยงการให้ร่วมกัน
เนื่องจากความเสี่ยง > ประโยชน์

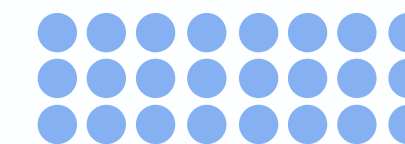

การกำหนดระดับความรุนแรงการเกิดอันตรกิริยาตามฐานข้อมูล Lexicomp®

ระดับนัยสำคัญ	ระดับความรุนแรง	ความหมาย
A	-	ไม่พบข้อมูลอันตรกิริยา
B	Minor	มีนัยสำคัญทางคลินิกน้อยหรือไม่เกิดขึ้น
C	Moderate	ประโยชน์>ความเสี่ยง ติดตามการใช้ยาไปด้วย
D	Major/Moderate	เปรียบเทียบประโยชน์มากกว่าความเสี่ยงหรือไม่
X	Major/Moderate	ความเสี่ยง>ประโยชน์ หลีกเลี่ยงการใช้ร่วมกัน

ผลการศึกษา

ผู้ป่วยร้อยละ

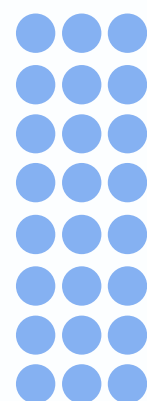
61.5

เป็นเพศชาย

มีอายุเฉลี่ย 50.3 ± 12.5 ปี

Characteristics	Number of patients (%)
Age : Men, year ($\pm$ S.D.)	50.3 $\pm$ 12.5
Sex	
Male	59 (61.5)
Female	37 (38.5)
Alcohol	
Yes	16 (16.7)
No	80 (83.3)
Smoking	
Yes	24 (25.0)
No	72 (75.0)

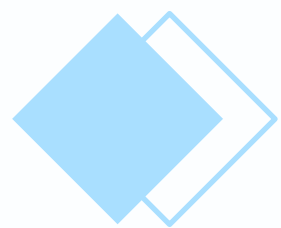
ผลการศึกษา

พบความชุกของ pDDIs ร้อยละ

98.95

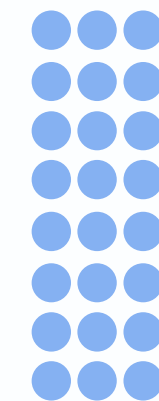

แผนกผู้ป่วย	การเกิดอันตรกิริยา (%)	
	เกิด	ไม่เกิด
ผู้ป่วยนอก (n=48)	48 (100.00)	0 (0.00)
ผู้ป่วยใน (n=48)	47 (97.92)	1 (2.08)
รวม	95 (98.95)	1 (1.05)

ผลการศึกษา

ความชุกของ pDDIs พิจารณาจากฐานข้อมูล Drug.com กับฐานข้อมูล Lexicomp[®]

การเกิดอันตรกิริยา (%)		
ระดับ major	ระดับ moderate	ระดับ minor
35 (25)	94 (67.14)	11 (7.86)

ปัจจัยที่นำมาศึกษาความสัมพันธ์กับการพบ
pDDIs ในผู้ป่วยจิตเภท

เพศ

อายุ

การสูบบุหรี่

การดื่มแอลกอฮอล์

จำนวนชนิดยาที่ได้รับ

ปัจจัย

ที่นำมาศึกษาความสัมพันธ์กับการพบ

pDDIs ในผู้ป่วยจิตเภท

01 IWF

02 อายุ

03 การสูบบุหรี่

04 การดื่มแอลกอฮอล์

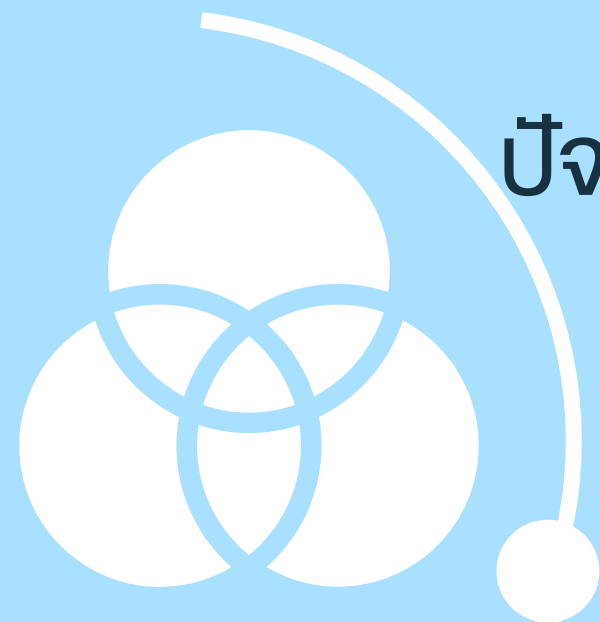
 ไม่พบความสัมพันธ์

Characteristics	Major drug-drug interactions			
	Yes N (%)	No N (%)	Odd ratio (95% CI)	P-value*
Sex				
Male	22 (22.92)	37 (38.54)	1.10	0.831
Female	13 (13.54)	24 (25.00)	(0.47-2.59)	
Age				
< 60 years old	28 (29.16)	46 (47.92)	0.77	0.607
≥ 60 years old	7 (7.29)	15 (15.63)	(0.27-2.11)	
Smoking				
Yes	11 (11.46)	13 (13.54)	1.69	0.271
No	24 (25.00)	48 (50.00)	(0.66-4.34)	
Alcohol				
Yes	6 (6.25)	10 (10.42)	1.06	0.924
No	29 (30.21)	51 (53.12)	(0.35-3.20)	

เมื่อพิจารณาจำนวนยาจิตเวชที่ผู้ป่วยได้รับ แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยจะได้จำนวนยาเฉลี่ยที่ผู้ป่วยได้รับเท่ากับ 4.86 ± 2.29 รายการ หรือประมาณ 5 รายการ แล้วนำไปหาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนยาจิตเวชกับการพบแนวโน้มการเกิดอันตรกิริยาระหว่างยาในระดับต่างๆ

Number of received drugs	Major drug-drug interactions				Moderate drug-drug interactions				Minor drug-drug interactions			
	Yes N (%)	No N (%)	Odd ratio (95%CI)	P-value*	Yes N (%)	No N (%)	Odd ratio (95%CI)	P-value	Yes N (%)	No N (%)	Odd ratio (95%CI)	P-value*
< 5 medications	9 (9.38)	38 (39.58)	4.77	0.001	45 (46.88)	2 (2.08)	0.96	0.237	2 (2.08)	45 (46.88)	5.06	0.030
≥ 5 medications	26 (27.08)	23 (23.96)	(1.91-11.95)		49 (51.04)	0 (0.00)	(0.90-1.02)		9 (9.38)	40 (41.66)	(1.03-24.83)	

* P-value to compare the difference in each group using by Pearson Chi-Square tests, $p < 0.05$ is statistically significance.

ปัจจัยจำนวนชนิดยาที่ได้รับพบความสัมพันธ์กับการพบ pDDIs ในผู้ป่วยจิตเภท
ที่ระดับ Major กับ Minor

สรุปผล

ขนาดของปัญหา

pDDIs

อยู่ในระดับสูง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ

pDDIs

การได้รับยามากกว่า 5 รายการ

THANK YOU

